

1. Kdo chce kam...

„Shargoo!“ zaúpěla jsem zoufale.

Útrobami auta nevalné značky zašlého ročníku a vybledlé barvy se plazilo štěně. Zdolalo úskalí podsedadlového prostoru a razilo si cestu k nohám.

„Shargoo,“ hlesla jsem rezignovaně a cítila, jak si i moje srdce klestí cestu k hrdlu. Už jsem ho cítila před branami zenitu. A zdálo se, že žaludek putuje týmž směrem.

U bot se objevila špička čenichu. Vehementně vtahovala vzduch. To jsem jí nezáviděla. Vzhledem k opotřebovanosti obuvi, neřkuli magnetickému přitahování exkrementů, jejichž odér z ní čpěl, se musel Shargoo každou chvíli zalknout.

Natáhl se k pohorce a oproti předpokladu ji okusil chrupem.

„Shargoo,“ vzdychla jsem potřetí a jistě tím zaimponovala svému příteli, toho času okupujícímu pozici řidiče, protože tak vytrřibenou a košatou slovní zásobou neplýtvá každý.

Aut stojících v koloně k hranicím před námi valem ubývalo. Nervy začaly pracovat. Viděla jsem palcový titulek: Pochybné existence ilegálně převážely psa z bývalého východního bloku. Pašeráci, podvratné živly, okraj lidské společnosti, těmi jsme byli my. Opačným směrem se hojně vozily psychotropní látky z coffee shopů a my jsme rvali československého vlčáka proti větrným mlýnům. Kam ho dají, až nás seberou?

V Nizozemsku jsem pobývala druhým rokem a všechny představy o blahobytném životě se zhustily do plytké fantazie. Pracovní vyhlídky mizivé, ztracené v byrokratických uzlech zvaných Povolení k pobytu. Sice se občas našel někdo, kdo nabízel zprostředkovaně úklidové práce různého druhu v soukromých objektech, ale jak se ukázalo, domníval se, že jsem emigrovala z Ruska, kde řádí krutá zima. Co vydělám, posílám rodině na papachy, kabáty a sněžnice, a tudíž mě mohou odbýt mrzkým penízem.

Neštítěla jsem se žádné práce, nejsem rozmazlený mazánek, byť jsem vyrůstala v mylném domnění, že obchodní akademie záhy zaplatí účty v po-

době kvalitního zaměstnaneckého úvazku. Přesto jsem ve finále každou pracovní nabídku odmítla. Musela jsem zabít sny a představy, jak na mě domácí – v případě nespokojenosti s nablýskanou podlahou inklinující ke skluzu s odpíchnutým rittbergerem – štvou úředníka z přistěhovalecké komise vykázaného mě s okamžitou platností ze země.

Ano, žila jsem v Nizozemsku ilegálně, což mě řadilo k podvratným živlům prachbídnych mravů. Turistická lhůta uplynula po třech měsících, to prokazatelně potvrdilo razítko nevybíravě vtisknuté do pasu (strana 32, určená výčtu dětí a jejich pohlaví).

Když sousedská komunita dospěla k závěru, že nejsem z Ruska, neb jeden z jejích řad, vysloužilý poštovník, nezaznamenal balík tvaru papírové měny, upnula se k vizi, že budu z bývalé Jugoslávie, která se toho času dělila na svrchované autonomie. Utekla jsem před válkou plundrující tělo i mysl a dospěla až do země zaslíbené, to byl konečný verdikt. Poznala jsem to podle lítostivých pohledů a konverzace stále se ubírající týmž směrem.

„Jak se daří rodičům?“ ptali se mě nezávisle na sobě v momentech přímého kontaktu.

„Děkuji, dobře,“ odpovídala jsem lánanou holandsčinou.

„Válka je hrozná věc.“

„Ano, to je.“

„Přijedou rodiče také sem?“

„Prosím?“

„Vrrr tu tuu family here?“

„Ne, proč?“

„Kaput?“

„Daří se jim dobře, děkuji.“

Rozlučku doprovázelo většinou nevrle kroucení hlavy stran oscilanta z nezdařilé mise a občasně pomlaskávání ztrácející se v dunění kročejů.

Zhýčkaná životem hlavního města a vším, co k němu náleží – umocněným ještě neustálým odrazováním od veškerých domácích prací ze strany rodičů, protože jsem víc překážela, než pomáhala, a bránila tak v plynulém vykonávání rutinních činností, zbylo na mě utírání nádobí (nemyla jsem

dobře, mastná oka plula po talířích i v odkapávači), vynášení odpadků, o sobotách luxování a jednou za čas mytí schodů. Navykala jsem na samostatný život pozvolna. Pocit, že nic nemusí být hotové v určitou hodinu, a není-li, rozkazem se tak stane, že se nemusí snídat v sedm, obědovat ve dvanáct a večeřet v šest, že bezprostředně po stolování nemusím přiskočit ke dřezu a vehementně se u něj uplatňovat coby zdatná myčka či sušička a že televize se nevyplíná s úderem dvacáté druhé hodiny, mě dlouho hřál. Ovšem podle toho taky vypadala naše domácnost.

Když si mě k sobě přítel nakumuloval, netušil, do čeho se žene. Z původních tří měsíců se vyklubalo půl roku, z půl roku byl rok a tak to šlo dál. Dodnes blahorečím jeho neskonale shovívavosti a vyztuženému sebeovládání. Život se mnou byl za trest. Notabene takového sponzora by si přál každý větší podnik či charitativní sdružení. I mé hysterické a srdcebolné výbuchy snášel velmi obstojně, a to i ve chvílích, kdy se mi snažil vysvětlit, že vařit, uklízet a prát je nezbytné, a jsem-li doma, měla bych být tím, kdo se o domácnost postará.

Padal mi hřebínek jako teplota v lednu, leč transcendentálního prvku bylo dosaženo. Z moderátorky prestižního rádia považující se za elitu národa se stávala obyčejná žena v domácnosti. A ne ledajaká, žena ve srubové domácnosti. Z luxusu bytu 3+1 jsem přesídlila do dřevěného příbytku o rozloze 55 metrů čtverečních se sociálním zařízením vtlačným těsně mezi sprchový kout a roh umyvadla. Během posezení mohl člověk teoreticky provést zároveň i ústní hygienu.

K obydlí patřila malá zahrada, a jelikož si Nizozemci nepotrpí na ploty (jsou zbytečné, proč ztěžovat zloději práci? Když si umane, že půjde loupit, pak stejně zdárně zdolá všechny překážky včetně alarmujících indikátorů), neměl dům ani branku, ani zvonek. Ba co víc, topilo se olejem huis brand olie a plynová bomba jistila ohřev sporáku, jakož i sprchového grálu. Olej dlel v obří nádrži za domem; signálem, že ho již není dostatek a bude muset být správcem kempu doplněn, byl skomírající plamínek modré barvy, který si klestil cestu krbovými kamny. Ta jako jediná obstarávala výtop celého objektu tvaru nudle. Měla však nespornou výhodu ve výlohách za papírové kapesníky. Nebyly potřeba, zmrzlá voda odpadávala nachlazenému pacientovi přímo z nosu. Člověk zhýčkaný pražskými vymoženostmi si těžko

odvykal chodit doma ve spodním prádle druhé garnitury a naopak přivýkal vrstveným trikům, mikinám a ponožkám.

Holandané jsou otužilí, to ano. Nepramení to však ani tak z přístupu k péči o tělo jako z neměnnýchází složitě povahy. Nevím, kdo přišel s tím, že Skotové jsou škudliví. Nejspíš nějaký škodolibý Holandan. Podle mě by ale každý takový řadový exemplář strčil do kapsy hned tři Skoty a ještě by si přitom dal vrtat koleno. Než by utratil peníze za ústřední topení, raději zajde k sousedovi na potlach, při kterém se pár sklenicemi rumu s kolou zahřeje, a následně se zase ubere do mrazem praskajícího domu, ve kterém bude popotahovat pod dvěma dekami nízké kvality. Proč by taky utrácel za fortelnou duchnu?

V životě jsem neměla tak mastné vlasy jako za pobytu u olejového topení. Ráda jsem pozorovala skomírající modrý plamínek a vzpomínala na dětství, kdy jsem se přirrhila domů z bruslení s promrzlými prsty u nohou, vlezla k ústřednímu radiátoru, chodidla na něj přitiskla a s knížkou v ruce si pak lebedila.

„To se ti jen zdá,“ utěšoval mě přítel.

„Nezdá, mám je mastné, podívej,“ dala jsem mu jednu do dlaně proužek vlasů na omak.

„Kdy sis je myla naposledy?“

„Dnes ráno.“

„Nemyješ se nějak často?“ kalkuloval výdaje.

„Jednou denně.“

„To budeme muset objednat novou bombu.“

A tím se za mnou, tedy chodícím lojem, udělala tlustá čára.

Abych odklonila mysl od mastných skvrn, jala jsem se obřastnit přítelův žaludek. Pustila jsem se do pečení, ač jsem na poli kuchyňském působila jako potápějící se Titanic. Nedisponovali jsme sice klasickou či vestavnou troubou, ale příruční, cestovní verzí vymoženosti moderní technologie. Taky dobře posloužila svému účelu a věřím, že sama radši přivítala v útrokách vzhlednou formu s těstem místo ustavičně se drolících rohlíků v rozpékacích manévrech.

Protože v Nizozemsku nerozlišují tři druhy mouky, použila jsem do bábovky jakýsi univerzální druh. Divila jsem se sice, že kypěla dřív, než uváděl recept, ale velkou váhu jsem tomu nepřikládala. Pozorovala jsem ji pouze přes sklo, neb otevřít dvířka portabilní trouby se mi rukama obalenýma v těstě nedařilo. Mastné vlasy mi padaly do tváře, neustále jsem je odkazovala mimo tuto výseč, ale docílila jsem pouze účesu „betonový drn“, neboť hlava mi kypěla stejně jako neodbytná bábovka. A právě v tu chvíli někdo zaklepal.

Otevřela jsem ve stavu, jakým bych se nechlubila ani na maškarním (v zástěře zaprášené moukou, s těstem na obličej i na dřeváku a s drnem v hlavě), a divila se, že je návštěvník poněkud zaskočen a vyveden z míry.

Byl jím soused Henk, kadeřník v penzi.

„Ahoj, Michelle, jak se máš?“ artikuloval vzorně a oslovoval mě tak, jak si všichni zdejší přizpůsobili variantu Michaely.

„Dobře,“ lhala jsem, neb těsto už se tou dobou nejspíš valilo z trouby ven, „a ty?“

„Taky. Co děláš?“

Kam dal oči, copak to na mně nevidí? „Vařím. Ne, pláču. Eee... peču,“ vzpomněla jsem si na správný výraz.

„A co?“

„Je to sladké. Takové jako kolo. Koláč. Hnědý a žlutý,“ popsala jsem věrně bábovku.

„Aha.“

„Půjdeš dál?“ dovolila jsem si i nadále tykat, neb s rozlišováním oslovovacího tvaru nedělají Holanďané žádné cavyky.

Asi se mu do kalamitou sužovaného kutlochu nechtělo. „Až příště. Přišel jsem na potlach, ale když máš práci, odložíme to.“

Chtělo se mi říct, že nemám práci, ale uvědomila jsem si, že disponujeme karafou po dně zalitou rumem a půl lahví koly. Pokrčila jsem tedy rameny. „Tak příště. Měj se.“ Zabouchla jsem loktem dveře a snažila se vrýt do paměti poznámku pro nákup – rum a balení koly.

Bábovka byla všude. Razila si cestu vyhřívacími spirálami v troubě a útočila na dvířka. Otočila jsem tlačítkem se záměrem troubu vypnout, ale přes mastné vlasy jsem nechtěně zesílila intenzitu žáru a v ten moment vyhodila pojistky v celém domě.

Mezitím co jsme se každou minutou nezadržitelně blížili k nevlídným příslušníkům pohraniční stráže, vzpomínky se mi honily hlavou jako čmelčí kurem.

Odchod ze zaměstnání, rozchod rodičů a z toho vyplývající jednoznačné rozhodnutí. Nakvartýruju se k Nizozemcům. Přítel mi několikrát tuto alternativu vehementně podsouval, ale jaksi jsem vůči ní byla hluchá. Půl roku jsme žili v bytě mých rodičů, jenž se stal také útočištěm mé sestry. Po takovém očistci se invaze do Nizozemska zdála být procházkou růžovou zahradou. Leč, jak známo, zdání klame.

Jak odlišné jsou naše kultury! Přesvědčila jsem se o tom záhy u příležitosti první návštěvy přítelových známých.

Začalo to využitím nabízené pomoci v oblasti ošacení. Odložila jsem kabát a svetr, ale po patnácti minutách strávených v tričku v místnosti, kterou těžko mohla vytopit jedna miniaturní kamna dštící síru z vedlejšího pokoje, jsem to vzdala a s otláčenými bradavkami, neustále šmirglujícími podprsenkové košíčky, se šla přiobléct.

To už paní domu nesla čaj. Kouřilo se z něj jako z islandské sopky. Uvítala jsem horký nápoj a doufala, že dojde nejen k oteplení těla, ale i drobné orgii žaludku. Nepohrdla bych ani pohoštěním.

A k velké radosti přítelově i mé k němu došlo. Paní domu odkvačila do kuchyně a vrátila se s dózou vymalovanou motivy větrných mlýnů v modrém provedení a naplněnou po okraj vaflemi se sirupem – holandskou specialitou. Sbíhaly se mi sliny, a protože jsem se holedbala statusem návštěvy, dostalo se mi také privilegia prvního.

„Nabídni si,“ vyzvala mě Mirna.

Náležitě jsem se dle rodiči vštípených zásad upejpala (jistě by na mě byli pyšní) a chtěla se nechat pobízet, dokud s díky nepřijmu. („Chovej se slušně, Michalko, a nehrň se na žádné jídlo, jako bys ho sto let neviděla. Pěkně slušně počkej. A čeho se dotkneš, to už sněz. Ne ať mi tam děláš ostudu a vracíš to na talíř, to ti povídám!“ Úplně jsem slyšela maminku.)

Mirna našpulila ústa, pokrčila rameny, obešla s otevřenou dózou další zúčastněné (každý si vzal hrabivě po sušence – kromě mě) a s razancí víko přiklopila, aby nám slinopudič vykázala z očí, a odložila dózu na malý stolek.